Az anyag nem vész el...

1. Karcsúsodó vasipar

Az anyag nem vész el, csak átalakul... gyakran selejtté, hulladékká. Nem vész el, csak lába kel. Nem vész el, mert beépítik, többet is, mint kellene, ettől nehézkes és otromba lesz a gép, a szerszám, amit igényesebb piacon nem kilóra vesznek, hanem aszerint, mennyire felel meg a funkciójának. Nálunk a forgácsolási veszteség 30—35 százalékos. Az autóbuszok 4—500 kilóval nehezebbek, mint a konkurrens cégek hasonló teljesítményű buszai. Egyetlen megyében 12 milliós veszteség keletkezik évente a boltokban el nem adott tejből. Alkatrészhiány van, mégis nehezen szerveződik a felújítás. A tervezőik máig nem abban érdekeltek, hogy az olcsóbb, anyagtakarékosabb megoldásokat keressék. Bármilyen drága az építőanyag, még a magánépítkezéseken is tékozolják.

1982-től kormányprogram írja elő, hogy gazdaságosabban bánjanak a vállalatok, szövetkezetek az anyaggal, energiával, igyekezzenek helyettesíteni a tőkés importot. Az anyagtakarékosság önmagában nem cél, hanem eszköz. A cél: minden piacon versenyképes termelés, ehhez pedig a termelési költségek csökkentésén át vezet az út. A gazdaságos anyagfelhasználással hatalmas költségek takaríthatók meg. Más kérdés, hogy érdekeik ma menynyire szorítják rá erre a gazdálkodó egységeket. Ameddig nincs hazai verseny, addig a költségeket a vevőre lehet hárítani, addig tehát nem igazán szorító szükséglet az anyagtakarékosság. Cikksorozatunk egy fölgyorsuló, ma még ellentmondásos folyamatnak, az anyagfelhasználás racionalizálásának jelenlegi állapotáról mutat helyzetképet.

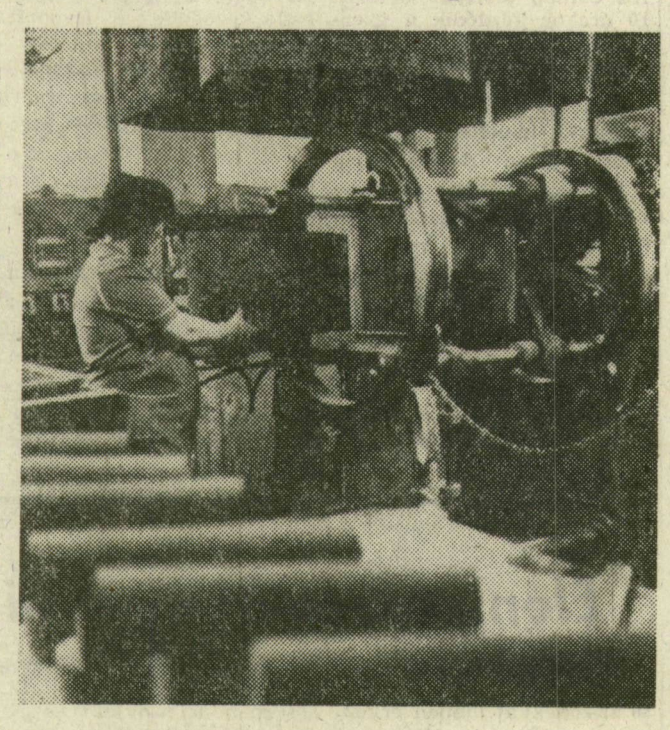

Sok a manuális munka

A lealkudott falvastagság

„Négy-öt méteres rúdkötegek rozsdásodnak az Ikarus szegedi gyárának udvarán. A lemezbálákat kevesebb kár éri: önmagával csomagolják a szállítmányt; így csak a külső lemez megy tönkre, de a belsőket megvédi." 1981 novemberében írtuk e sorokat. Akkor a gyárudvaron rozsdásodó anyagok már erőteljesen raktár után kiáltottak. Most, 1984 májusában áll a raktár váza, az év végére valószínűleg fedél alatt lesznek a legfontosabb készletek. Régi, nagy gond oldódik meg ezzel. Valószínűleg soha nem készül számítás, mennyi anyag ment emiatt tönkre.

Tóth Márton műszaki fejlesztő, a takarékos anyagfelhasználás gyári felelőse mondja:

— A vállalat együttműködési szerződést kötött a monopolhelyzetben levő szállítókkal. Az eddigiektől eltérő gyártmányokat, félgyártmányokat vásárolunk tőlük. Például az úgynevezett DV profil 2 milliméteres helyett csak 1,8, vagy 1,5 milliméteres falvastagsággal készül. Más idomoknál is hasonló módon csökkentjük a felhasznált anyag mennyiségét. Ez csak a szegedi gyárban évi félmilliós megtakarítást jelent. Az utasajtók fordítócsövét korábban acél csap mozgatta, a felerősítéséhez menetfúrás kellett. Most alumínium konzolt öntünk rá, kevesebb műveletből áll, és nincs anyagveszteség. Az új festőberendezés pontosabb beállításával a festék- és hígítófelhasználást 5 százalékkal csökkentjük. Idén porszóró berendezést állítottunk üzembe, komplett beégetőkemencével, elszívó, porvisszamentő készülékkel. A konzolokat, tükörtartókat eddig francia importból származó anyaggal vontuk be, ma hazai készítményeket használunk. Körülbelül egymilliós megtakarítást érünk el a célhulladékok, lemezsávok újrafelhasználásával.

— *Nyilván érdekeltek is ebben a dolgozóik.*

— Korábban inkább csak brigádvállalásként takarékoskodtak. Például az anyagszabó műhely dolgozói teljesítettek ilyen jellegű felajánlásokat.

Kovács Károly főkönyvelőtől hallottam: idén már lesz némi lehetőség az anyagtakarékosság jutalmazására. Szükség is van erre, mert a felsoroltak csak kezdeti lépések, egy olyan úton, amelynek messze a vége. Ugyancsak Kovács Károly mondta: az egyik gyári vgm — illő ellenszolgáltatásért — 30 százalékos anyagtakarékosságot vállalna. A másik figyelmeztető, amit Nagy Gábor, az Ikarus vezérigazgatója mondott a Magyar Hírlapnak adott interjújában: a magyar buszok 4—500 kilogrammal nehezebbek a kelleténél. A közlekedésben ez nemcsak anyagpazarlás, hanem a piaci esélyeket is rontja.

Még mindig súlyszemlélet

— Behoztak Magyarországra egy tőkés gépet, de nem lehetett használni, mert olyan szigorú tűréshatárral dolgozott, hogy a hazai anyagot nem tudták vele megmunkálni. Végül tőkés piacról kellett méretpontos anyagot importálni hozzá, hogy ne álljon üresen — meséli *Baka Ernő*, a Szegedi Vas- és Fémöntöde technológiai osztályvezetője.

— *Ennyire lemaradt a kohászatunk?*

— Nemcsak a kohászat, hanem az általános ipari kultúra is szerényebb nálunk, mint a fejlett tőkés országokban. Ha a minőséget, kémiai összetételt, méretbűséget nézzük, kohászatunk is lemaradt. Például a forgácsolási veszteség nálunk 30—35 százalék. Óriási!

— *Miért ilyen sok?*

— Mert évtizedeken át a súlyszemlélet érvényesült. Nem a kohászok találták ezt ki: ilyenek voltak és részben még ma is ilyenek az árak. Tonnára, és nem a minőségre fizetnek.

— *Változtatni kellene...*

— Nincsenek meg a feltételek. Sok a manuális munka, ahol sok kárt okozhatnak az emberi hibák. Becsületes, szorgalmas munkaerőt nem kapunk eleget, korszerű, automata gépekre pedig nincs pénz. Kisgépesítéssel, szervezéssel igyekszünk csökkenteni a fizikai munkát, de ez önmagában kevés.

— *Az öntészet anyagigényes. Min lehet takarékoskodni?*

— Igyekszünk csökkenteni az egységnyi jó öntvényre jutó anyagfelhasználást, és az úgynevezett fémes betét mennyiségét. A beszállított hulladék kémiai összetétele vegyes: minél több fajta, annál jobb minőségű lesz az öntvény. Szürke nyersvas helyett acél nyersvasat használunk — fele áron. Értékesítjük a salakot, forgácsot, egyéb hulladékanyagot. A homokkeverékek töltő- és kötőanyagait olcsóbbakkal helyettesítjük. Ezek a lehetőségek végesek, a további és hatékonyabb lépésekhez már beruházás kellene.

— *Mennyi a selejt?*

— Hat-hét százalék. Összességében ez is milliós nagyságrendű veszteség.

— *Csökkenthetnék.*

— A műszakiak nagy csoportja foglalkozik ezzel, az előkészítéssel nincs is gond, de a végrehajtásba a munkaerőgondok miatt gyakran csúszik hiba. A teljesen selejtmentes munka illúzió. Ahogy az orvos nem lát bele a betegébe, ugyanúgy mi sem látunk bele a fém belsejébe. 1983-ban így is 2 millió 106 ezer forintra jött ki az anyagmegtakarításunk végösszege.

Tanács István

Így lehet

Fölhívtam *Fránjó Antalt*, a Szegedi Vas- és Fémipari Szövetkezet elnökét, hogyan kezelik náluk az anyagtakarékosságot. Mástól hallottam, a jól működő szövetkezetben rendkívül szigorúak a normák, példamutató a fegyelem. Nézze — mondta az elnök a telefonba —, mi akkor is takarékoskodtunk, amikor még nem volt ez a kampány, és ettől függetlenül, ezután is takarékoskodni fogunk. A témáról nincs egyéb mondanivalóm, mi ugyanis nem foglalkozunk azzal, hogy dokumentálgassuk, mennyit takarékoskodunk, amikor nem tékozlunk.

Szegeden tanácskozik a Magyar Dermatológiai Társaság

Téma: a belgyógyászati betegségek bőrtünetei

A hazai bőrgyógyászokat tömörítő Magyar Dermatológiai Társaság idei *tudományos ülését* tegnap, pénteken reggel nyitották meg a Szegedi Orvostudományi Egyetem Dóm téri oktatási épületében. Az évenkénti konferenciákon a bőrgyógyászat egy-egy területét vizsgálják meg a hazai és külföldi szakemberek. Az idei téma: belgyógyászati betegségek bőrtünetei. Ez igen interdiszciplináris jellegű témakör, mely feltételezi több társtudomány és szakterület művelőinek együttműködését. A belgyógyászati betegségek bőrtünetei között a kétnapos tudományos üléseken megvizsgálják az úgynevezett „vészjeleket", azaz a bőrön jelentkező belbetegségek tüneteit. Ilyenek többek között bizonyos daganatos betegségek, az érgyulladáshoz kapcsolódó belső szervi megbetegedések, a cukorbajt kísérő bőrtünetek, a májbetegséget kísérő köröm- és hajproblémák. Elhangzik több immunológiai előadás is, és megvitatják a bőrsebészet néhány problémáját.

A szegedi konferenciára a hazai, mintegy 150 résztvevő mellett hat országból 26 dermatológus érkezett, Japántól Hollandiáig, Odesszától Hannoverig. A *szegedi* vándorgyűlést *dr. Rácz István* egyetemi tanár, a SZOTE bőrgyógyászati klinikájának igazgatója, a Magyar Dermatológiai Társaság elnöke nyitotta meg. *Dr. Guba Ferenc* egyetemi tanár, a SZOTE tudományos rektorhelyettese a vendéglátó egyetem vezetése nevében kívánt jó munkát, *dr. Simon Miklós*, a SZOTE bőr- és nemikórtani klinikájának igazgatója pedig a házigazdák képviseletében üdvözölte a résztvevőket, külön a Társaság tiszteletbeli tagjait, az amszterdami *R. Cormane* professzort, az Erlangenből érkezett *O. P. Hornstein* professzort és az erfurti *H. Schubert* professzort. A megnyitót megtisztelte jelenlétével *dr. Koncz János*, a megyei pártbizottság titkára.

A szombaton, ma befejeződő kétnapos konferencián 30 előadás hangzik el, a gyógyszergyárak kiállításon mutatják be új termékeiket, a résztvevők betegbemutatásokon ismerkedhetnek ritka és tanulságos esetekkel és gyógymódokkal.

Kitüntetések

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa *Freund Mihály* Kossuth-díjas akadémikusnak, címzetes egyetemi tanárnak, a Magyar Ásványolaj és Földgázkísérleti Intézet nyugalmazott igazgatójának a kőolaj- és gáztechnológiai kutatások megalapozása terén kifejtett több évtizedes kiemelkedő munkássága elismeréseként, 95. születésnapja alkalmából a Magyar Népköztársaság babérkoszorúval ékesített zászlórendje kitüntetést adományozta. A kitüntetést pénteken, tegnap a Parlamentben *Losonczi Pál*, az Elnöki Tanács elnöke adta át. Az eseményen jelen volt *Tétényi Pál*, az MSZMP KB osztályvezetője és *Szentágothai János*, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke.

Az Elnöki Tanács *dr. Kedvessy Györgynek*, a Szegedi Orvostudományi Egyetem tanszékvezető egyetemi tanárának, az Egészségügyi Dolgozók Szakszervezete alelnökének kiemelkedő munkássága elismeréséül, 70. születésnapja alkalmából a *Szocialista Magyarországért Érdemrend* kitüntetést adományozta. A kitüntetést *Sólyom Ferenc*, a SZOT titkára adta át tegnap, pénteken.

BNV – BNV

Vezet az elektronikai ipar

A tavaszi BNV kiállítói között az elektronikai ipar vezet. A magyar elektronikai ipar tavaly is dinamikusan fejlődött, s az idei tervek szerint is körülbelül 10 százalékos termelésnövekedést irányoztak elő. Az A jelű pavilonban a hazai cégek mellett állítanak ki a leghíresebb nyugati elektronikai gyárak is. Örvendetes, hogy a magyar kiállítók termékei versenyképesek ezen a seregszemlén. Nagy érdeklődést mutatnak a szakemberek az Orion, a Videoton, a Gamma Művek, a Híradástechnikai Kutató Intézet, a Medicor és más magyar vállalatok termékei iránt. E szakmai ágazatban mutatja be termékeit a Kontakta és a vásárhelyi Metripond gyár is.

A BNV-n tegnap folytatódtak a szakmai rendezvények: KGST-napot tartottak, s a szerszámgépipari kiállítók bemutatták gyártmányait.

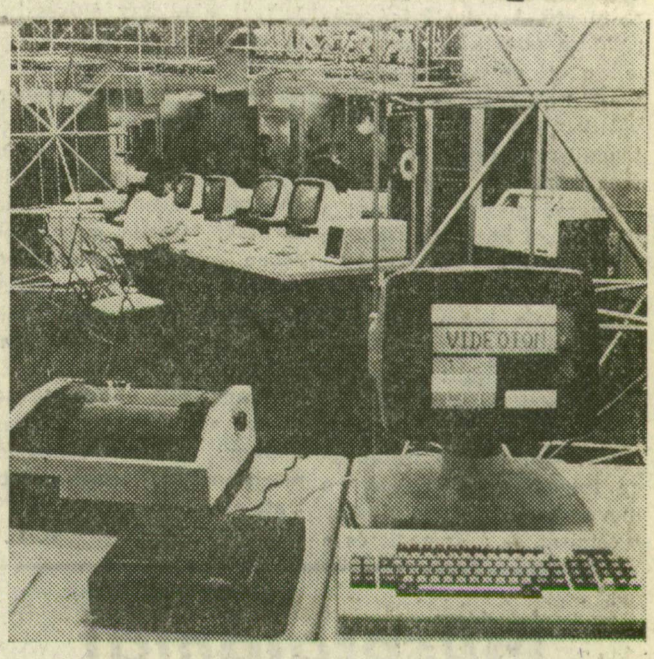

A Videoton Elektronikai Vállalat kiállításának egy része, ahol személyi számítógépeket láthatnak az érdeklődők

A Metripond Mérleggyár bemutatóján látható az árszorzós elektronikus mérleg, valamint a taxaméterek legújabb változata. Bemutatták az egységes alvázrendszerű mérlegcsaládot is: körszámlappal, optikai kijelzéssel és digitális jelzéssel.